

MAAKUNTAKAAVA
**HUOMISEN
LAKEUS**

Kaavaluonnoksen
palautetiivistelmä
ja yleisvastineet

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

Etelä-Pohjanmaan liitto

www.epliitto.fi

Sisällys

1	Tiivistelmä lausunnoista ja palautteista	3
2	Teemakohtaiset tiivistelmät ja yleisvastineet	5
	Aluerakenne.....	6
	Liikenne ja teknisen huollon verkostot.....	8
	Viherrakenne	11
	Luonnonvarat ja energiantuotanto.....	14
	Kulttuuriympäristö.....	17

Tiivistelmä lausunnoista ja palautteista

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaluonnos on ollut nähtävillä reilun kuukauden ajan 1.2.2023 – 10.3.2023. Kuulemisaikana lausuntoja ja muistutuksia kertyi yhteensä 184 kpl, joista 42 kpl viranomaisilta ja 143 kpl yksityishenkilöiltä, yrityksiltä sekä yhteisöiltä ja järjestöiltä. Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää kaikesta saadusta palautteesta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on kokonaismaakuntakaava, jossa käsitellään kaikki alueidenkäytön teemat. Lausuntoja ja muistutuksia saatiin kaikkia teemoja koskien ja kaikkein eniten palautetta kerännyt teema oli luonnonvarat ja energia.

Lausunnoissa ja palautteissa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n valmistelua pidettiin yleisesti ottaen huolellisena ja asiantuntevana. Maakuntakaavan laadintaa varten laadittuja selvityksiä pidettiin laajoina ja perusteellisina ja itse kaavoitusprosessia riittävän vuorovaikutteisena ja osallistavana. Toisaalta joissakin mielipiteissä kaavaratkaisun pohjana olevia selvityksiä pidettiin puutteellisina tai vääriin tietoihin perustuvina.

Maakuntakaavaa pidettiin monissa palautteissa tarkoituksenmukaisena alueidenkäytön ohjauksen välineenä, jonka taustalle laaditut selvitykset hyödyttävät monia yksityiskohtaisempaa suunnittelua tekeviä tahoja. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n luonnoksen katsottiin monilta osin sisältävän maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä, mutta joidenkin merkintöjen tarpeellisuus myös kyseenalaistettiin. Monissa lausunnoissa tuotiin esiin toive maakuntakaavasta, joka olisi maakunnan kehittämisen näkökulmasta mahdollisimman paljon kehittämistä mahdollistava ja mahdollisimman vähän rajaava.

Useissa palautteissa kiinnitettiin huomiota siihen, että maakuntakaavaluonnoksessa samoille alueille sijoittuu useampia karttamerkintöjä ja -määräyksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi tuulivoiman ja aurinkoenergian tuotantoon soveltuvat päällekkäiset alueet tai tuulivoima-alueet ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet, jotka sijoittuvat osin päällekkäin. Palautteissa kysyttiin miten näiden alueiden eri toiminnot ja ominaispiirteet on mahdollista sovittaa yhteen. Lisäksi palautteissa toivottiin erilaisia täsmennyksiä ja muutoksia suunnittelumääräyksiin ja merkintöjen kuvauksiin.

Yleisvastine:

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa 2050 on laadittu maakuntakaavalle asetettujen tavoitteiden sekä neljän suunnittelua ohjaavan periaatteen mukaan. Nämä suunnitteluperiaatteet ovat strategisuus, ilmastokestävyys, mahdollistavuus ja avoin vuorovaikutus. Maakuntakaavaluonnoksen merkinnöillä ja ratkaisulla vastataan maakuntakaavalle asetettuihin tavoitteisiin. Maakuntakaava on laadittu mahdollisimman perusteelliseen ja ajantasaiseen selvityssaineistoon perustuen. Jatkovalmistelussa huomioidaan eri teemoja koskevat uudet muiden viranomaisten tekemät selvitykset, suunnitelmat ja tiedot.

Maakuntakaavan merkintätyypit ovat alueiden käytön kehittämisperiaatemerkinnot, osa-alueiden erityisominaisuusmerkinnot, aluevaraukset sekä viiva- ja kohdemerkinnot. Kehittämisperiaatemerkinnot ja osa-alueiden erityisominaisuuksia kuvaavat merkinnot voivat olla päällekkäisiä kaavan muiden merkintöjen kanssa. Esimerkiksi tuulivoimaloiden alueet on osoitettu kaavassa alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä. Tuulivoimaloiden alueiden merkintä voi näin ollen sijoittua päällekkäin muiden kaavamerkintöjen kanssa. Aluevarausmerkinnöillä osoitetaan alueiden pääasiallinen käyttötarkoitus ja ne ovat toisensa poissulkevia siten, että samalla alueella ei voi samanaikaisesti olla voimassa kahta eri aluevarausmerkintää. Aluevarausmerkinnällä on kaavassa osoitettu esimerkiksi virkistysalueet. Näillä alueilla pääasiallinen käyttötarkoitus on virkistyskäyttö ja alueille ei voi kaavassa osoittaa muita aluevarausmerkintöjä. Viiva- ja kohdemerkintöjä voi esittää aluevarausmerkinnöistä poiketen kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisinä. Kaavamerkintöjen merkintätyyppejä ja niiden tulkintaa on esitelty tarkemmin teemakohtaisissa vastineissa.

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa käydään työneuvotteluita keskeisten viranomaisten ja muiden sidosryhmien edustajien kanssa, järjestetään kuntakohtaiset neuvottelut ja jatketaan ohjausryhmän työskentelyä. Maakuntakaavan vaikutusten arviointia laajennetaan ja tarkennetaan. Jatkovalmistelussa merkintöjen suunnittelumääräyksiä ja kuvauksia täsmennetään ja kaavaselostusta täydennetään.

1 Teemakohtaiset tiivistelmät ja yleisvastineet

Etelä-Pohjanmaan liitto on saatujen lausuntojen ja muistutusten pohjalta laatinut teemakohtaiset palauteyhteenvedot ja yleisvastineet. Alueidenkäytön ja liikenteen tehtäväalue jatkaa maakuntakaavaluonnokseen annettujen palautteiden käsittelyä, tarvittavien selvitysten laatimista, työneuvotteluja ja muuta teema- ja tapauskohtaista tarkastelua osana kaavoitustyötä. **Myöhemmin jokaiselle saadulle lausunnolle ja muistutukselle laaditaan palautekohtaiset vastineet, jotka maakuntahallitus käsittelee ja hyväksyy Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaiheessa.**

Teemakohtaisissa yleisvastineissa on pyritty vastaamaan lausunnoissa ja muistutuksissa yleisimmin esiin nousseisiin kysymyksiin.

Aluerakenne

- ▶ Suurin osa aluerakennetta koskevista palautteista tuli kunnilta ja niissä korostuivat eri merkintöjen, kuten kehittämisvyöhykkeiden, keskustatoimintojen alueiden ja keskustatoimintojen alakeskusten, teollisuus- ja varastoalueiden sekä kylien muutokset, laajennukset ja lisäykset. Merkintöjä koskeviin suunnittelumääräyksiin esitettiin tarkennuksia.
- ▶ Useassa palautteessa ja muistutuksessa esitettiin maakuntakaavaluonnokseen lisättäväksi siitä nyt puuttuvia kyliä ja ampumaratoja.
- ▶ Voimassa olevan maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksiköihin ja niiden enimmäiskerrosaloihin esitettiin lisäyksiä. Lisäksi toivottiin suunnittelumääräysten täsmentämistä.
- ▶ Seinäjoen Roveksen kaupallisen vyöhykkeen muutoksesta ELY-keskus totesi, että muutos ei ole tarkoituksenmukainen tai se tulee perustella laajemmalla kaupan selvityksellä.
- ▶ Turvallisuus- ja kemikaalivirasto suosittelee lausunnossaan, että teollisuus- ja varastoalueiden merkinnässä tulisi huomioida erikseen alueet, jotka soveltuvat T/kem -alueiksi, eli teollisuus- tai varastorakennusten alueiksi, joille saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen.

Yleisvastine:

- ▶ Aluerakenteen suunnitteluratkaisu perustuu Etelä-Pohjanmaan 2000-luvun kehitystä kuvaavaan aluerakenneselvitykseen (2021), tulevaisuuden kehittämistä kuvaavaan Huomisen Lakeus -maakuntastrategiaan (2021) ja aluerakennemalliin (2016). Merkintöjen muutokset, laajennukset ja lisäykset tarkastellaan tapauskohtaisesti ja tehdään tarvittavat perustellut muutokset. Jokaisen kunnan kanssa järjestetään työneuvottelu, jossa käydään läpi lausunnossa esitetyt aluerakenteen merkintöjä koskevat asiat.
- ▶ Merkintöjen suunnittelumääräyksiä tarkastellaan ja täsmennetään tarpeen mukaan.
- ▶ Vähittäiskaupan kaavaratkaisu on vaihemaakuntakaava II (2016) ja II muutos (2020) mukainen lukuun ottamatta Roveksen kaupallisen vyöhykkeen muutosta. Kaavaratkaisu perustuu vähittäiskaupan selvityksiin, jotka on laadittu vuosina 2011-2015 lukuun ottamatta Roveksen kaupallista selvitystä, joka on valmistunut 2023. Vähittäiskaupan ratkaisu on aiemmin perustunut ja tulee jatkossakin perustua valtakunnallisiin

alueidenkäyttötavoitteisiin sekä maankäyttö- ja rakennuslain vähittäiskauppaa koskeviin erityisiin säädöksiin (MRL § 71 a-d).

- Vähittäiskaupan jatkovalmistelussa edetään olemassa olevien selvitysten ja kaavaluonnoksen ratkaisun pohjalta neuvotellen kuntien ja ELY-keskuksen kanssa. Maakuntakaavassa merkinnät ja mitoitus osoitetaan maankäyttö- ja rakennuslain vaatimusten (mm. alue- ja yhdyskuntarakenteen tasapainoinen kehittäminen ja palveluiden hyvä saavutettavuus) mukaan ostovoiman kehityksestä johdettuun mitoitukseen perustuen. Uutta kaupan selvitystä ei tehdä.
 - Maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksiköiden alueilla ei ole liiton tietojen mukaan tapahtunut merkittävää muutosta vaihemaakuntakaavojen voimaantulon jälkeen esim. alueiden toteutumisen myötä. Alueilla on liiton tietojen mukaan edelleen merkittävästi jäljellä toteutumaton kaupaa pinta-alaa, mikä mahdollistaa kaupan kasvun. Lisäksi liitto tuo esiin, että kunnissa voimassa olevissa asemakaavoissa vähittäiskaupan suuryksiköille varatut alueet säilyvät voimassa maakuntakaavasta huolimatta. Vasta kun asema- ja/tai yleiskaavoja muutetaan, maakuntakaavan mitoitus tulee huomioida.
 - Vähittäiskaupan määrää ei maakuntakaavassa rajoiteta keskustatoimintojen alueilla.
 - Vähittäiskaupan seudullisuuden raja on 4 000 k-m², mikä mahdollistaa alle 4 000 k-m² yksikköjen sijoittamisen yleis- tai asemakaavan perusteella.
 - Roveksen kaupallista vyöhykettä tarkastellaan Roveksen kaupallisen selvityksen pohjalta ja suunnitteluratkaisua kehitetään ehdotusvaiheeseen yhteistyössä ELY-keskuksen ja Seinäjoen kaupungin kanssa.
- Ampumaratojen lähtötietoja päivitetään tarpeellisilta osin. Kaavaan merkitään jatkossakin seudullisesti merkittävät ampumaradat. Seudullinen merkittävyys muodostuu laukausmäärästä, harjoitettavien lajien monipuolisuudesta, saavutettavuudesta ja ympäristön soveltuvuudesta. Maakuntakaavaan merkittävien ampumaratojen lisäksi on runsaasti pienempiä ampumaratoja. Ampumaradan kehittäminen ei edellytä maakuntakaavan merkintää.
- T/kem-merkintöjen (merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan alueen) osalta selvitetään toiminnan huomioiminen maakuntakaavassa.

Liikenne ja teknisen huollon verkostot

- ▶ Liikenteen kaavaratkaisua tulisi tarkastella suhteessa liikennejärjestelmän keskeisiin tavoitteisiin.
- ▶ Viranomaisten lausunnoissa todettiin, että käynnissä olevissa tiesuunnitelmissa tehtävät ratkaisut tulee huomioida ehdotusvaiheessa.
- ▶ Palautteisiin sisältyi lukuisia ehdotuksia eri tieyhteyksiä koskevien merkintöjen muuttamisesta.
 - Erityisesti valtateiden 18, 19 ja kantatien 67 linjauksiin ja niitä koskeviin merkintöihin toivottiin muutoksia ja täydennyksiä.
 - Esitettiin valtatie 18 vaihtoehtoisen tielinjauksen merkintään muutoksia.
- ▶ Pyydettiin kehitettävien tieyhteyksien kohdalla huomioimaan paremmin maatalousliikenne.
- ▶ Esitettiin useiden, erityisesti yhdysteiden merkitsemistä parannettaviksi maanteiksi.
- ▶ Esitettiin maakuntakaavaan lisättäväksi tieluokan muutos -merkintä ja toivottiin tien toiminnallisen luokan korotusta useille tieyhteyksille.
- ▶ Esitettiin lisättäväksi yksittäisiä eri liikenteen merkintöjä, esim. kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen yhteystarvemerkeitä sekä logistiikkatoimintojen alue-, lentopaikka- ja venesatamamerkeitä.
- ▶ Ratoihin liittyviä merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä esitettiin tarkasteltavaksi.

Teknisen huollon merkinnät:

- ▶ Esitettiin useita yksittäisten vesi- ja viemäriinjoihin liittyviä merkintälisäyksiä ja -korjauksia.
- ▶ Maakuntakaavalta toivottiin useissa lausunnoissa vahvempaa ja voimakkaampaa ohjausta sähkönsiirtolinjojen sijoitteluun siten, että suunnittelu ja toteutus ohjattaisiin nykyistä useammin jo olemassa oleviin linjoihin, yhteispylväisiin ja uusien pylväiden osalta haruksettomiin pylväisiin.
 - Useissa palautteissa otettiin kantaa Jylkkä-Alajärvi-voimajohtolinjan sijaintiin.
- ▶ Joidenkin uusien ja suunniteltujen sähköasemien merkitsemistä maakuntakaavaan esitettiin.

Yleisvastine:

- ▶ Vaikutusten arviointia tarkennetaan ehdotusvaiheessa ja tarkastellaan kaavaehdotusta suhteessa liikennejärjestelmän keskeisiin tavoitteisiin (Liikenne12 ja Etelä-Pohjanmaan LJS).
- ▶ Käynnissä olevien yleis- ja tiesuunnitelmien suunnitteluratkaisut huomioidaan ehdotusvaiheessa, mikäli ratkaisut on tehty ennen ehdotusvaiheen kuulemistä.
- ▶ Tarkastellaan maanteihin liittyvät tielinjausehdotukset ja teiden merkinnät:
 - Käydään asiasta työneuvottelu ELY-keskuksen ja Väyläviraston kanssa
 - Kaavaluonnoksen vaihtoehtoisten tielinjausten merkitsemistapaa tutkitaan.
 - Maanteiden liittymämerkinnät tarkistetaan ja täydennetään.
- ▶ Maanteiden tarkat suunnitteluperusteet, kuten mitoitusnopeus ja tiellä sallittavat ajoneuvoluokat, päätetään tiesuunnitteluvaiheessa.
 - Luonnoksen 'Uusi tai merkittävästi parannettava' -merkintöjen suunnittelumääräyksissä on jo maininta " Tielinjan suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin." sekä kaksiajorataisen tielinjauksen kohdalla erikseen määräys "Tiesuunnittelussa ja maankäytön suunnittelussa tulee varautua rinnakkaistieverkoston rakentamiseen sekä kevyen liikenteen järjestelyihin erityisesti taajamien ja kyläasutuksen kohdalla".
 - Tarkastellaan suunnittelumääräyksen tekstit niin, että varmistetaan mm. maatalousliikenteen huomioiminen.
- ▶ Kehitettäväksi ehdotetut yhteysvälit tarkastellaan.
 - Tarkastelussa otetaan huomioon yhteysvälin faktat (mm. liikennemäärät ja parannustarpeen luonne).
 - 'Uusi tai merkittävästi parannettava' -merkintä koskee maanteitä, joilla parantaminen tarkoittaa suurempia toimenpiteitä kuin tien pintakerrosten kunnostamista tai ajopinnan vähäistä leventämistä. Tien parantamisella on vaikutusta myös muuhun maankäyttöön esimerkiksi mutkien oikaisun, tien merkittävän leventämisen tai liittymäjärjestelyiden vuoksi.
 - Merkinnät kohdistetaan valtatie- ja kantatieverkolle sekä niille seututeille, joilla on laadittu tai laadinnassa tiesuunnitelma.
 - Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä mukaan yhdystiet ovat muita kuin valtakunnallista ja maakuntien välistä,

maakunnallista tai seutukuntien liikennettä palvelevia maanteitä. Ne vastaavat yleensä paikalliseen liikennetarpeeseen. Yhdysteiden kehittämistä tuetaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman kautta sekä muilla edunvalvontatoimenpiteillä.

- ▶ Lisätään tieluokan muutos -merkintä kaavaehdotukseen ja käydään kohteista työneuvottelu ELY-keskuksen ja Väyläviraston kanssa.
- ▶ Tarkastellaan kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen yhteystarvemerkeitä sekä logistiikkatoimintojen alue-, lentopaikka- ja venesatamamerkeitä.
 - Merkinnot perustuvat kaavaa varten tehtyihin selvityksiin.
 - Käydään esityksistä keskustelu kuntien kanssa.
- ▶ Kehitetään parannettavien rautateiden suunnittelumääräysmerkeitä sekä muita rautatiemerkeitä.
- ▶ Tekniseen huollon merkinnot:
- ▶ Päivitetään teknisen huollon vesi- ja viemärijohtomerkinnot.
 - Lisätään kaavaehdotukseen valmistuvan Seinäjoen seudun vesihuoltosuunnitelman mukaiset merkinnot.
 - Korjataan muut merkinnot.
- ▶ Voimajohtoihin liittyvistä kysymyksistä
 - Tarkastellaan ja kehitetään yleistä suunnittelumääräystä siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä.
 - Järjestetään työneuvottelu Fingridin kanssa
- ▶ Muut teknisen huollon merkintäkysymykset selvitetään.

Viherrakenne

- ▶ Palautteissa tuotiin esiin, että luonnon monimuotoisuuden huomioiminen on tärkeä tavoite, jonka saavuttaminen samanaikaisesti useiden muiden maankäyttötavoitteiden kanssa on haastavaa, mutta keskeistä. Ristiriitoja nostettiin esiin erityisesti uusiutuvan energian tuotantoalueisiin liittyen.
- ▶ Viheryhteystarve- ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue merkintöjen osalta toivottiin niin merkintöjen lisäämistä ja kehittämistä, kuin niiden poistamista tai rajaamista. Näiden merkintöjen suunnittelumääräyksistä toivottiin täsmällisempiä.
- ▶ Monissa muistutuksissa tuotiin esiin huoli viherrakenteeseen liittyvien kaavamerkintöjen sekä maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten yhteensovittamisesta.
- ▶ Suojelualueiden osalta tuotiin esiin, että merkintöjä ei tulisi olla maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumista ja toisaalta toivottiin merkintöjen lisäämistä mm. soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteille
- ▶ Palautteiden mukaan ylimaakunnallisuus on huomioitu pääosin hyvin
- ▶ Virkistysalueiden ja -kohteiden sekä ulkoilureittien osalta palautteet sisälsivät muutos-, lisäys- ja poistoehdotuksia. Esimerkiksi Seinäjoen ja Ilmajoen alueella sijaitsevaa Kyrkösjärven kierrosta ehdotettiin maakunnallisesti merkittäväksi ulkoilureitiksi.
- ▶ Virkistysmerkintöjen suunnittelumääräykseen sisältyvää rakentamisrajoitusta ehdotettiin muutettavaksi siten, että se sallisi esimerkiksi matkailua tukevan rakentamisen tai loma-asuntojen rakentamisen.
- ▶ Ulkoilureittien osalta toivottiin lisää maakunnallisia ja ylimaakunnallisia reittejä. Moottorikelkkareittien osalta pyydettiin tarkistamaan lähtötiedot.

Yleisvastine:

- ▶ Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja viheryhteystarvemerkinnot säilytetään osana viherrakenteen merkintäkokonaisuutta. Merkinnot toteuttavat Etelä-Pohjanmaan maakuntavaltuuston vuonna 2021 hyväksymässä maakuntastrategiassa ja maakuntahallituksen vuonna 2022 hyväksymässä maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa asetettuja tavoitteita:
 - Selvitetään luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja niiden välinen kytkeytyneisyys ja huomioidaan nämä maankäytön suunnittelussa. (Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategia – Huomisen lakeus)

- o Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen sekä ekologisten yhteyksien turvaaminen (Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 tavoitteet, osallistumis- ja arviointisuunnitelma)

Maakuntakaavamerkinnoilla nämä asetetut tavoitteet konkretisoidaan osaksi maankäytön suunnittelua.

- ▶ Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue ja viheryhteystarve -merkinnät perustuvat vuonna 2022 valmistuneen Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksen analyysiin laajoista yhtenäisistä metsä- ja suoalueista sekä ekologisista yhteyksistä. Lisäksi merkintöjen muodostamisessa on huomioitu mm. luontotyyppi-, laji- ja riistaeläinonnettomuustietoja.
- ▶ Maakuntakaavassa osoitetut luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ovat selvityksen mukaan maakunnan luonnon monimuotoisuuden ydinalueita, joilla on monipuolisesti erilaisia elinympäristöjä eläin- ja kasvilajeille, sekä lajeille tärkeitä ravinnonlähteitä ja pesä- ja levähdyspaikkoja. Ekologiset yhteydet ovat merkittäviä liikkumis- ja leviämisreittejä eläimille ja kasveille. Ekologinen verkosto ylläpitää luontoympäristön mahdollisuutta mukautua esimerkiksi ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, kuten metsätuhoihin tai lajien levittäytymiseen uusille kasvupaikoille.
- ▶ Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue ja viheryhteystarve -merkintöjen perustana ovat laajat yhtenäiset metsä- ja suoalueet. Merkinnoilla pyritään osaltaan turvaamaan, että alueet pysyvät maa- ja metsätalouskäytössä ja mahdollisissa maankäytön muutoksissa huomioidaan maa- ja metsätalous. Keskeistä on, että esimerkiksi metsiä ei siirtyisi alueella merkittävässä määrin muuhun maankäyttöön. Tähän liittyen maakuntakaavaluonnoksessa on annettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeille alueille suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä.
- ▶ Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue ja viheryhteystarve -merkinnöistä ei aiheudu rajoitteita maa- ja metsätalouselinkeinoille, eivätkä maakuntakaavan merkinnät johda korvauksettomaan suojeluun. Merkintöjen suunnittelumääräyksessä ei aseteta rajoitteita alueiden käytölle.
- ▶ Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue -merkintä on osoitettu kaavaluonnoksessa alueen erityisominaisuutta kuvaavalla merkinnällä ja

viheryhteystarve kehittämisperiaatemerkinnällä. Valmistelua jatketaan molempien merkintöjen osalta alueen erityisominaisuutta osoittavana merkintänä, mikä kuvaa paremmin myös viheryhteystarvemerkinän informatiivista tarkoitusta. Alueen erityisominaisuutta osoittavat merkinnät eivät varaa tai määrää aluetta tiettyyn tarkoitukseen eikä merkintään liity rakentamisrajoituksia.

- Kaavaselostukseen lisätään tietoa maakuntakaavamerkintöjen tulkinnasta, merkintöjen vaikutuksesta tarkemman tason suunnitteluun ja eroista suhteessa yleiskaavoissa käytettyihin vastaaviin merkintöihin.

Maakuntakaavatasolla viherrakennemerkinät osoittavat tarvetta luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten yhteyksien huomioimiseksi laajoilla alueilla, eivätkä johda sellaisenaan vastaavan merkinnän käyttöön tarkemman tarkastelutason yleiskaavassa. Suunnittelumääräysten mukaan alueiden suunnittelussa on huomioitava luontoympäristöön liittyvät arvot. Tämä tarkoittaa esimerkiksi alueelle sijoittuvassa tuulivoimahankkeessa sitä, että suunnittelussa on huomioitava alueen merkitys osana laajempaa yhtenäisten metsä- ja suoalueiden monimuotoista kokonaisuutta. Suunnittelussa on pyrittävä mm. voimalasijoittelulla sekä sähkönsiirron ja tiestön ratkaisulla välttämään luontoarvoihin ja niitä ylläpitäviin elinkeinoihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen pirstoutumista.

- Maakuntakaavaluonnoksessa ei osoitettu uusia maakuntakaavalla suojeltavia alueita. Suojelualueiden aluevarausmerkintöjä (luonnonsuojelualue ja suojelualue) osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojelluille alueille, valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluville alueille, Metsähallituksen suojeluun varaamille kiinteistöille ja voimassa olevan maakuntakaavan suojelualueille, sekä Seinäjoen Karvasuon osalta perustuen yleiskaavamerkintään.
 - Ennen kaavan ehdotusvaihetta tullaan käymään läpi Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeen (2013) arvokkaimpien kohteiden maanomistuksia, ja mahdollisesti järjestämään Metsähallituksen ja yksityisten maanomistajien kanssa neuvotteluja niiden osoittamisesta maakuntakaavassa. Suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavaan ilman maanomistajien suostumusta.
 - Maakuntakaavassa ei osoiteta luonnonsuojelualueen aluevarausmerkinnällä soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaisia kohteita, elleivät ne sisälly edellä mainittuihin luonnonsuojelulailla perustettuihin tai perustettavaksi tarkoitettuihin

alueisiin tai suojelualueen merkintään. Ennen kaavan ehdotusvaihetta tarkistetaan, että kaavassa ei osoiteta täydennysehdotuksen kohteille sellaista maankäyttöä, joka uhkaisi alueiden arvoja.

- ▶ Virkistysalueen merkintäkokonaisuus suunnittelumääräyksineen käsitellään kuntien kanssa kuntakierroksella.
- ▶ Viherrakenteen merkintöjen suunnittelumääräyksiin ja kuvauksiin tehdään täsmennyksiä ja muutoksia.
- ▶ Viherrakenteeseen liittyvistä merkinnöistä käydään työneuvotteluja sidosryhmien kanssa ennen kaavaehdotusta.

Luonnonvarat ja energiantuotanto

- ▶ Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 luonnoksessa seudullisen tuulivoima-alueen rajaa on laskettu voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesta 10 tuulivoimalasta 7 voimalaan. Palautteen antajista osa piti muutosta tarkoituksenmukaisena ja tervetulleena. Osan mielestä raja tulisi säilyttää nykyisessä 10 voimalassa tai rajaa tulisi nostaa nykyisestä.
- ▶ Palautteissa toivottiin, että tuulivoima-alueiden sijoittelussa ja suunnittelumääräyksissä otettaisiin nykyistä enemmän huomioon vaikutukset esimerkiksi ihmisten asuin- ja loma-asuinoloihin, terveyteen, pohjavesialueisiin, matkailuun, maisemaan, virkistys- ja luonnonalueisiin, alueiden maineeseen, kiinteistöjen arvoon, maa- ja metsätalouteen, kansallispuistoihin ja Unesco Global Geopark -alueeseen, ns. hiljaisiin alueisiin, eri eläinlajeihin, Ilmatieteen laitoksen säätutkaan sekä Puolustusvoimien alueisiin.
- ▶ Palautteisiin sisältyi lukuisia ehdotuksia yksittäisten tuulivoima-, aurinkoenergia- ja turvetuotantoalueiden poistamisesta, lisäämisestä, rajaamisesta, laajentamisesta tai muuttamisesta.
- ▶ Useissa palautteissa toivottiin maakuntakaavan ohjaavan nykyistä voimakkaammin tuulivoima-alueisiin liittyvien sähkönsiirtoyhteyksien sijoittumista.
- ▶ Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintää ehdotettiin poistettavaksi, mutta kaavaan sisällytettäväksi kuitenkin yleisiä suunnittelumääräyksiä aurinkoenergia-alueita koskien, esimerkiksi ohjaamalla ne muille kuin metsäisille alueille. Erityisesti kunnat esittivät kaavaan lisättäväksi uusia aurinkoenergian tuotantoon soveltuvia alueita. Palautteissa tuotiin esiin, että aurinkoenergian tuotantoon soveltuvan

alueen merkintä ei saa estää aurinkoenergiahankkeiden toteutumista muille kuin kaavassa osoitetuille alueille.

- ▶ Turvetuotantoon soveltuvien alueiden määrää pidettiin mm. turvetuottajien puolesta huoltovarmuuden sekä kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuuden osalta liian vähäisenä. Toisaalta esimerkiksi Ely-keskuksen palautteessa tuotiin esiin, ettei turvetuotantoon soveltuvia alueita tulisi osoittaa maakuntakaavassa lainkaan.
- ▶ Maa- tai kalliokiviaineisten ottamiseen soveltuvia alueita toivottiin lisää.

Yleisvastine:

- ▶ Seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa raja on 10 voimalaa. Nykyiset kooltaan ja teholtaan suuremmat voimalat tarvitsevat aiempaa suuremmat tuulenottoalueet, ja niitä voi sijoittaa samankokoiselle alueelle vähemmän kuin aiemman voimalatyypin voimaloita.
- ▶ Voimassa olevan maakuntakaavan seudullisuuden raja (10 voimalaa) on voimalamäärän osalta sama kuin tuulivoimahankkeiden YVA-lain mukaisen menettelyn raja (10 voimalaa tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia). Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa tuulivoimaloiden suunniteltu yksikköteho on 6–10 megawattia. Tällöin YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy jo vähintään 7,5 voimalalla, mikä tukee seudullisuuden rajan asettamista 7 voimalaan. Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunnitellut voimalat voivat aiheuttaa merkittävämpiä vaikutuksia (mm. maisemavaikutukset, linnusto) kuin aiemmin käytössä olleet voimalatyypit.
- ▶ Seudullisuuden rajan laskeminen 7 voimalaan mahdollistaa jatkossa vain pienempien, 1–6 tuulivoimalan alueiden sijoittumisen maakuntakaavan alueiden ulkopuolelle. Voimassa olevan maakuntakaavan perusteella on mahdollista sijoittaa maakuntakaava-alueiden ulkopuolelle 1–9 voimalan tuulivoimapuistoja. Maakuntakaavaratkaisu keskittää suurten tuulivoima-alueiden sijoittumista, jolloin myös mm. sähkönsiirron tarpeet keskittyvät.
- ▶ Kaavaselostukseen lisätään perusteluita seudullisen tuulivoima-alueen rajan muuttamisesta.
- ▶ Tuulivoimaloiden alueiden rajauksiin ja vaikutusten arviointeihin liittyvät palautteet käsitellään aluekohtaisesti ennen ehdotusvaihetta annettavissa palautekohtaisissa vastineissa.

- ▶ Osa kunnista on esittänyt, että kunnan alueelle ei osoiteta maakuntakaavassa tuulivoima-alueita. Nämä toiveet huomioidaan maakuntakaavassa.
- ▶ Mikäli maakuntakaavaan halutaan osoitettavaksi uusia tuulivoima-alueita, joita ei ole kaavaluonnoksessa, on niistä esitettävä maakuntaliitolle valmiit maakuntakaavatasoiset selvitykset ennen kaavan ehdotusvaihetta. Tuulivoima-alueiden osoittaminen maakuntakaavassa ratkaistaan selvitysten perusteella. Maakuntaliitto ei laadi ennen kaavan ehdotusvaihetta uusia tuulivoima-alueita koskevia selvityksiä.
- ▶ Maakuntakaavassa ei suunnitella ja osoiteta tuulivoima-aluekohtaisia sähkönsiirtoyhteyksiä. Kaavaselostusta tarkennetaan ehdotusvaiheeseen tiedolla, mihin sähköasemaan mikin tuulivoima-alueen sähkönsiirtoyhteys todennäköisimmin liitetään. Lisäksi koko maakuntaa koskevaa yleistä sähkönsiirron suunnittelumääräystä kehitetään siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä. Asiasta järjestetään työneuvottelu Fingridin kanssa.
- ▶ Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkinnän osalta liitto jää seuraamaan ympäristöministeriön valmistelussa olevaa aurinkovoiman ohjeistusta. Lisäksi alueista neuvotellaan kuntien kanssa. Merkinnän taustalla oleva aurinkoenergiaselvitys on tehty selvityksen laadinnan aikaisten tietojen perusteella ja teemaan liittyvät uudet tiedot huomioidaan jatkovalmistelussa.
- ▶ Turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintä säilytetään kaavassa. Merkinnät perustuvat vaihemaakuntakaavaan III ja sen selvityksiin. Kaavaselostukseen täsmennetään alueiden merkitystä nimenomaan kasvu- ja kuiviketurpeen tuotannon, sekä energiaturpeen osalta huoltovarmuuden näkökulmasta. Huoltovarmuuskeskus on esittänyt maakuntakaavaan liittyvässä työneuvottelussa, että turvetuotantoon soveltuvien alueiden määrä tulee pitää maakuntakaavaluonnoksessa osoitetun mukaisena. Huoltovarmuuskeskuksen mukaan alueiden tulee olla kaavassa huoltovarmuustavoitteiden vuoksi. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden pinta-ala on noin puolet voimassa olevan maakuntakaavan pinta-alasta, ja sen suuruusluokka tullaan säilyttämään kaavaluonnoksen mukaisena.
- ▶ Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvan alueen merkinnät perustuvat POSKI-hankkeeseen, joka oli kaavaluonnoksen laadinnan aikaan kesken. Kaavaehdotuksessa huomioidaan valmiin POSKI-hankkeen tulokset. Lisäksi järjestetään työneuvotteluita alan toimijoiden kanssa.

Kulttuuriympäristö

- ▶ Palautteissa nousi esiin huoli erityisesti tuulivoima-alueiden ja sähkönsiirtolinjojen aiheuttamasta haitallisesta maisemavaikutuksesta valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin sekä myös arvotettujen alueiden ulkopuolelle jääviin kohteisiin (maisemayleissopimus).
- ▶ Arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen merkintöjä pidettiin tärkeänä, mutta toisaalta palautteissa nousi esiin huoli merkintöjen mahdollisesti aiheuttamasta haitasta alueiden kehittämiselle tai rakennusten jatkokäytölle. Palautteisiin sisältyi ehdotuksia suunnittelumääräysten täsmentämisestä siten, että merkinnät eivät estä esimerkiksi lisärakentamista tai kohteiden purkamista.
- ▶ Palautteisiin sisältyi lukuisia ehdotuksia alueiden ja kohteiden tarkistamisesta, lisäämisestä, muuttamisesta tai poistamisesta.

Yleisvastine:

- ▶ Maisemavaikutuksia on selvitetty tuulivoimaselvityksissä ja tuulivoima-aluekohtaisissa suunnittelumääräyksissä on huomioitu arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt. Kaavaselostukseen täsmennetään mitä maisemavaikutusten lieventäminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi tarkoittaa, esimerkiksi matalammat myllyt. Euroopan neuvoston maisemayleissopimus on yleispiirteinen Suomen 2006 ratifioima sopimus ja kansalliset toimenpiteet pannaan täytäntöön kunkin maan oman politiikan mukaan.
- ▶ Arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennetun kulttuuriympäristön alueiden ja kohteiden osalta merkintäkokonaisuus säilytetään pääpiirteissään ennallaan tehtyihin inventointeihin ja arvotuksiin pohjautuvana. Merkinnät mahdollistavat alueiden, ympäristöjen ja kohteiden kehittämisen ja myös rakentamisen niiden erityispiirteet ja arvot säilyttävällä tavalla.
- ▶ Alueet ja kohteet, joiden arvo on olennaisesti heikentynyt tai kohentunut tehtyjen selvitysten ja inventointien jälkeen, huomioidaan tapauskohtaisesti maakuntakaavan ehdotusvaiheessa.
- ▶ Kulttuuriympäristöön liittyvistä merkinnöistä keskustellaan kuntien kanssa osana kuntakierrosta.

www.epliitto.fi

Kampusranta 9 C / PL 109 / 60101 Seinäjoki

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

MAAKUNTAKAAVA
**HUMISEN
LAKEUS**